

ПОНЯТТЯ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ. ОПОВІЩЕННЯ НАСЕЛЕННЯ ПРО НЕБЕЗПЕКУ ПОРЯДОК ДІЙ ПІД ЧАС ВИНИКНЕННЯ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ – це функція держави, спрямована на захист населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій шляхом запобігання таким ситуаціям, ліквідації їх наслідків і надання допомоги постраждалим у мирний час та в особливий період.

Кодекс цивільного захисту України, ст. 4, п. 1.

ГРОМАДЯНИ УКРАЇНИ ЗОБОВ'ЯЗАНІ:

- 1) дотримуватися правил поведінки, безпеки та дій у надзвичайних ситуаціях;
- 2) дотримуватися заходів безпеки у побуті та повсякденній трудовій діяльності, не допускати порушень виробничої і технологічної дисципліни, вимог екологічної безпеки, охорони праці, що можуть призвести до надзвичайної ситуації;
- 3) вивчати способи захисту від надзвичайних ситуацій та дій у разі їх виникнення, надання домедичної допомоги постраждалим, правила користування засобами захисту;
- 4) повідомляти службі екстреної допомоги населенню про виникнення надзвичайних ситуацій;
- 5) у разі виникнення надзвичайної ситуації до прибуття аварійно-рятувальних підрозділів вживати заходів для рятування населення і майна;
- 6) дотримуватися протиепідемічного, протиепізootичного та протиепіфітотичного режимів, режимів радіаційного захисту;
- 7) виконувати правила пожежної безпеки, забезпечувати будівлі, які їм належать на праві приватної власності, первинними засобами пожежогасіння, навчати дітей обережному поводженню з вогнем.

Кодекс цивільного захисту України, ст. 21, п. 2.

ОПОВІЩЕННЯ НАСЕЛЕННЯ ПРО НЕБЕЗПЕКУ НАДЗВИЧАЙНОЇ СИТУАЦІЇ

Основним способом оповіщення населення про небезпеку радіоактивного, хімічного, бактеріологічного забруднення, небезпеку і виникнення стихійного лиха, крупних аварій або катастроф на об'єктах економіки та на транспорті є

передача мовної інформації по місцевим лініям радіо, телебачення.

Для привернення уваги населення вмикаються сирени, виробничі гудки та інші сигнальні засоби, що означає передачу попереджувального сигналу **"УВАГА ВСІМ"**.

Почувши сирену, виробничі гудки та інші сигнальні засоби, необхідно негайно ввімкнути телевізор, радіоприймач, репродуктор радіотрансляційної мережі, гучномовці і прослухати мовне повідомлення органів з питань цивільного захисту і воєнно-мобілізаційної роботи. Надалі діяти за їх вказівками. Тримати всі ці засоби ввімкненими протягом усього терміну ліквідації аварії, катастрофи чи стихійного лиха.

СЛУЖБИ ЕКСТРЕННОГО ВИКЛИКУ

101

служба МНС,
пожежна частина

102

поліція

103

швидка медична
допомога

104

аварійна
газова служба

112

служба екстреного виклику

ТЕРОРИСТИЧНИЙ АКТ, ВИБУХ. АВАРІЇ НА ТРАНСПОРТІ

ПОРЯДОК ДІЙ ПІД ЧАС ВИНИКНЕННЯ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

ДІЇ ПІД ЧАС ТЕРОРИСТИЧНОГО АКТУ

ЯКЩО ВИ ЗНАХОДИТЕСЬ ПОБЛИЗУ МІСЦЯ ЗДІЙСНЕННЯ ТЕРАКТУ

- Зберігайте спокій.
- Виконуйте рекомендації місцевих офіційних осіб.
- Тримайте ввімкненими телевизор або радіо для отримання інформації.

ЯКЩО ВАС ЗАХОПИЛИ В ЗАРУЧНИКИ

- Намагайтесь бути розсудливим, спокійним, миролюбивим.
- Не провокуйте агресивність злочинців, намагайтесь максимально уникнути контакту з ними.
- За першої можливості намагайтесь повідомити про своє місцезнаходження рідним і в поліцію.
- Намагайтесь запам'ятати будь-яку інформацію про злочинців, яка в майбутньому допоможе встановити їх місце перебування.
- Уважно слідкуйте за поведінкою злочинців, їх намірами, будьте готовим до втечі, якщо ви впевнені в безпеці такої спроби.
- Намагайтесь знайти найбільш безпечне місце для захисту під час штурму терористів. У випадку відсутності такого місця, почувши звуки пострілів, лягайте на підлогу.
- Під час застосування спеціальними підрозділами сльозоточивого газу дихайте через мокру тканину, часто кліпайте очима, щоб викликати сльози.
- Під час штурму ні в якому разі не беріть зброю терористів, не біжіть назустріч робітникам спецслужб або від них, оскільки вас можуть сприйняти за злочинця.
- Під час звільнення виходьте якомога швидше, чітко виконуйте команди групи захоплення.

ДІЇ ПІД ЧАС АВАРІЇ З ВИБУХАМИ

ДІЇ ПІД ЧАС АВАРІЇ З ВИБУХАМИ

- Не підходьте до вибухонебезпечного предмета, не торкайтесь його.
- Не використовуйте електрорадіоапаратуру, переговорні пристрої поряд з виявленим предметом.
- Негайно залишіть небезпечні місця в приміщенні і на вулиці.
- Попередьте про небезпеку оточуючих.
- Повідомте про вибухонебезпечний предмет в поліцію.
- Якщо передчуваєте, що вибух неминучий, лягайте на землю і прикрийте голову руками.

ВИБУХ У СУСІДНЬОМУ ПРИМІЩЕННІ (БУДІВЛІ)

- Подзвоніть у поліцію, сповістіть про вибух.
- У разі евакуації візьміть з собою документи і предмети першої необхідності.
- Рухайтесь обережно, не торкаючись пошкоджених конструкцій і оголених проводів.
- Дійте у відповідності з вказівками посадових осіб, що прибули на місце події.

ОПИНІВШИСЬ У ЗАВАЛІ

- Спробуйте визначити, яке у вас поранення. Надайте собі посильну допомогу.
- Одягніть теплі речі. Розтирайте притиснуті кінцівки.
- Переверніться на живіт, послабте тиск на грудну клітку.
- Голосом і стукотом привертайте до себе увагу рятівників.
- Укріпіть завал (спробуйте встановити підпірки під конструкції).

ДІЇ ПІД ЧАС АВАРІЇ НА ТРАНСПОРТІ

ОСНОВНІ ПРИЧИНИ ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНИХ ПРИГОД

Порушення правил дорожнього руху

Перевищення швидкості

Слабка підготовка водія

Управління в нетверезому стані

Несправність транспортного засобу

- Сповістіть поліцію про аварію. За необхідності викличте «швидку медичну допомогу», пожежників, рятувальників.
- Витягніть потерпілого з автомобіля. Надайте першу домедичну допомогу. Зупиніть кровотечу, використовуючи автомобільну аптечку.
- Якщо загорівся транспортний засіб, негайно сповістіть водія. Вийдіть з палаючого салону. Відійдіть від аварійного транспорту на безпечну відстань.
- У випадку падіння автомобіля у воду, наберіть якнайбільше повітря в легені. Коли вода заповнить салон і перевищить рівень дверей, можна відчинити двері, вікно (розбити лобове або заднє скло) і головою вперед вибратись на поверхню води.

ТИПОВІ АВАРІЇ НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ

Схід з рейок

Зіткнення рухомого складу

Наїзди на перешкоди на переїздах

Викиди (вилітання) хімічно небезп. речовин

Розлиття нафтопродуктів

Вибухи

Пожежі у вагонах

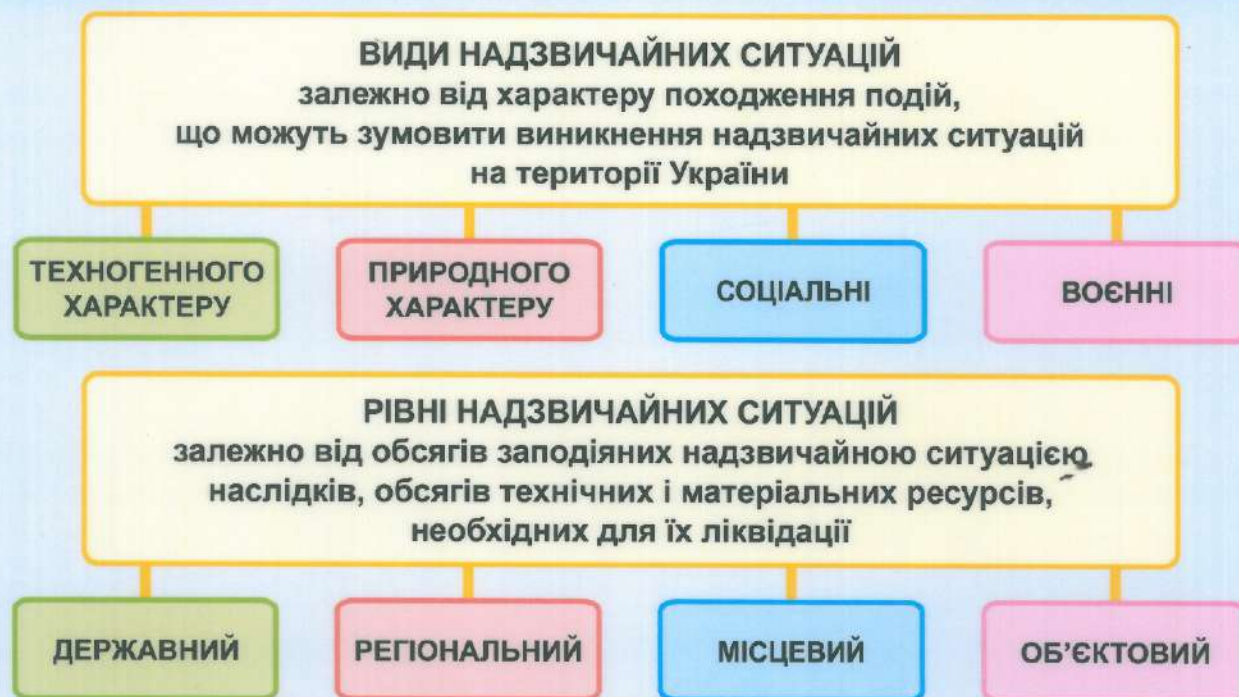

- Якщо ви знаходитесь у поїзді, в момент удару спробуйте вхопитися за виступаючі деталі полиць. У момент падіння згрупуєтесь, закрийте голову руками.
- Сповістіть залізничного диспетчера та оперативні служби.
- Допоможіть витягнути людей із пошкоджених вагонів.
- Надайте потерпілим першу долікарську допомогу і відправте в лікувальні заклади.
- Відійдіть від осередку займання на безпечну відстань.
- Залишіть зону розповсюдження отруйної хмари.

КЛАСИФІКАЦІЯ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ. РАДІАЦІЙНЕ ЗАБРУДНЕННЯ

ПОРЯДОК ДІЙ ПІД ЧАС ВИНИКНЕННЯ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

ДІЇ У ВИПАДКУ РАДІАЦІЙНОГО ЗАБРУДНЕННЯ

ПІДВИЩЕННЯ РАДІАЦІЙНОГО ФОНУ (АВАРІЯ НА АЕС, НА ІНШИХ РАДІАЦІЙНО-НЕБЕЗПЕЧНИХ ОБ'ЄКТАХ)

- Увімкніть місцеве радіо, телебачення, прослухайте інформацію. Повідомте про небезпеку сусідів.
- Зачиніть вікна, квартирки, двері. Проведіть герметизацію квартири.
- Захистіть продукти харчування, зробіть запас води (для пиття і господарських потреб). Підготуйтеся до евакуації.
- Почніть щоденно протягом 7 днів приймати радіозахисний засіб за вказівкою медичної служби.
- Тривалість знаходження в приміщенні визначається органами з питань цивільного захисту і воєнно-мобілізаційної роботи. За їх вказівками сховайтеся у найближчому захисному укритті.

ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ЕКСТРЕНОЇ ЕВАКУАЦІЇ

- Увімкніть місцеве радіо, телебачення, з'ясуйте із повідомлення місце збірного евакуаційного пункту (ЗЕП).
- Звільніть від продуктів холодильник. Викиньте продукти, що швидко псується, винесіть сміття.
- Перекрийте газ, вимкніть струм у приміщенні, загасіть вогонь у печі.
- Візьміть необхідні документи, продукти харчування, речі.
- Надягніть засоби індивідуального захисту органів дихання і шкіри.
- Ідіть на збірний евакуаційний пункт.

ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ НА РАДІОАКТИВНО ЗАБРУДНЕНІЙ МІСЦЕВОСТІ

- Носіть одяг, взуття, головний убір, які б максимально закривали тіло.
- Перед входом у приміщення витрушуйте одяг, ретельно обмітайте або обмивайте взуття, "брудний одяг" знімайте в коридорі.
- Відчиняйте квартирки для провітрювання тільки в тиху погоду, краще після дощу.
- Мийте руки та обличчя з милом і полощіть рот перед їдою. Ретельно промивайте фрукти та овочі.
- Не збирайте гриби і ягоди, не рубіть сушняк, не купайтесь у ставках, озерах та інших стоячих водоймах. Воду вживайте тільки з перевірених джерел.
- Продукти харчування і воду тримайте в закритих ємностях.

- Не топіть піч забрудненими (неошкуненими) дровами, оскільки димохід може стати джерелом радіоактивності.
- Слід мати побутові дозиметри та вміти ними користуватись. З їх допомогою визначаєте радіаційні умови місцевості, рівень радіоактивного забруднення продуктів харчування.

АВАРІЇ З ВИКИДОМ ХІМІЧНО НЕБЕЗПЕЧНИХ РЕЧОВИН

ПОРЯДОК ДІЙ ПІД ЧАС ВИНИКНЕННЯ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

ПЕРША ДОПОМОГА ПІД ЧАС УРАЖЕННЯ ХІМІЧНО НЕБЕЗПЕЧНИМИ РЕЧОВИНАМИ

Захистіть органи дихання від впливу хімічно небезпечних речовин – надягніть засоби індивідуального захисту.

Виведіть або винесіть потерпілих із зони зараження. Поза зоною ураження змініть з потерпілого забруднені одяг і взуття.

Видаліть отруйну речовину з відкритих ділянок тіла. Промийте очі та обличчя водою. Дайте випити потерпілому велику кількість води. У випадку потрапляння отруйних речовин всередину викличте блювоту або зробіть промивання шлунку.

Дайте подихати киснем і забезпечте спокій. Пораженого госпіталізуйте (транспортуйте тільки в лежачому положенні).

ДІЇ ПІД ЧАС АВАРІЇ З ВИКИДОМ ХЛОРУ

ХЛОР – газ жовто-зеленого кольору з різким подразнюючим запахом. Важкий за повітря приблизно в 2,5 рази. Накопичується в низинах, затікає у підвали, рухається в приземних шарах атмосфери. Пари подразнюють слизові оболонки, шкіру, дихальні шляхи і очі. З'являється різкий загрудинний біль, сухий кашель, блювота, порушення координації, задишка, різь в очах, слезотеча. Висока концентрація може призвести до смертельного наслідку.

ЗАПАХ ХЛОРУ В КВАРТИРІ (ПРИМІЩЕННІ)

- Надягніть протигаз або пов'язку, змочену 2%-ним розчином питної соди або водою.
- Зачиніть вікна, фіранки, двері. Проведіть герметизацію квартири.
- Увімкніть місцеве радіо, телебачення. Повідомте про небезпеку сусідів.
- Робіть періодичне зрошення повітря водою.

ПРИ ОТРИМАННІ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ВИКИД ХЛОРУ В АТМОСФЕРУ

- Визначте з інформації місце аварії і напрям розповсюдження отруйної хмари.
- Щільно зачиніть усі вікна, фіранки, двері.
- Вимкніть нагрівальні, охолоджувальні та вентиляційні системи та прилади, зачиніть вентиляційні люки та отвори, перекрийте газ.
- Візьміть з собою домашню аптечку, перевірте наявність в ній борної і лимонної кислоти, альбурцида, оливкового і персикового масла, питної соди.
- Приготуйте засоби захисту органів дихання і шкіри.
- Негайно виходьте із зони зараження, рухаючись перпендикулярно руху вітру. Найбезпечніше місце – верхні поверхи висотних будівель. За необхідності можна сховатися в найближчому захисному спорудженні.

ДІЇ У ВИПАДКУ РОЗЛИВУ РТУТІ

РТУТЬ – рідкий сріблястий метал, важчий, ніж усі відомі рідини. Її пари не мають кольору і запаху, в залежності від отриманої дози можуть викликати хронічні отруєння (меркуризм). З попаданням до організму людини через органи дихання, ртуть акумулюється та залишається там на все життя. Концентрація парів ртуті в повітрі понад 0,2 мг/м³ викликає гостре отруєння організму людини.

Негайно вийдіть із приміщення. Відкрийте вікна для провітрювання. Сповістіть: місцеві державні органи з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення; органи охорони здоров'я; поліцію.

Надайте домедичну допомогу потерпілому (промивання шлунку).

Зберіть ртуть шкребок, щіткою або спринцівкою (пилососом використовувати заборонено!). Вимийте забруднені місця мильно-содовим розчином (400 г мила і 500 г кальцінованої соди на 10 л води) або розчином перманганату калію (20 г на 10 л води).

Роботи проводьте в фільтруючому протигазі марки Г або в протигазовому респираторі (РПГ-67) з патронами марки Г.

ДІЇ ПІД ЧАС АВАРІЇ З ВИКИДОМ АМІАКУ

АМІАК – безбарвний газ, майже в 2 рази легший повітря. Його пари створюють з повітрям вибухонебезпечні суміші. Вдихати небезпечно. Викликає сильний кашель, задушлива, посилене серцебиття, нежить, печію, почервоніння та свербіж шкіри, різь в очах, слезоточивість, затруднює дихання. Рідкий аміак може викликати обмороження шкіри. Висока концентрація може призвести до смертельного випадку.

ЗАПАХ АМІАКУ В КВАРТИРІ (ПРИМІЩЕННІ)

- Надягніть протигаз або пов'язку, змочену 2%-м розчином лимонної або оцтової кислоти.
- Зачиніть вікна, фіранки, двері. Проведіть герметизацію квартири.
- Увімкніть місцеве радіо, телебачення, прослухайте повідомлення. Повідомте про небезпеку сусідів.
- Не користуйтеся відкритим вогнем. При змішуванні аміаку з повітрям може утворитись вибухонебезпечна суміш.
- Якщо запах не зменшується, залишіть зону зараження.

ОТРИМАВШИ ІНФОРМАЦІЮ ПРО ВИКИД АМІАКУ В АТМОСФЕРУ

- З'ясуйте з отриманої інформації місце аварії і напрям розповсюдження отруйної хмари.
- Щільно зачиніть усі вікна, фіранки, двері, вентиляційні люки і отвори.
- Вимкніть віконні та дахові вентилятори, нагрівальні і охолоджуючі системи та прилади. Перекрийте газ.
- Приготуйте домашню аптечку. Приготуйте засоби захисту органів дихання і шкіри. Якщо відчули запах аміаку, негайно надягніть їх.
- Виходьте із зони зараження в напрямі, перпендикулярному руху вітру.

ЗЕМЛЕТРУСИ, УРАГАНИ, ЛІСОВІ ПОЖЕЖІ, СНІГОВІ ЗАНОСИ

ПОРЯДОК ДІЙ ПІД ЧАС ВИНИКНЕННЯ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

ДІЇ ПІД ЧАС ЗЕМЛЕТРУСІВ

- Негайно вийдіть із приміщення (у вашому розпорядженні 15-20 секунд).
- На другому поверсі і на наступних поверхах станьте у прорізі вхідних або балконних дверей, відійдіть від вікон і займіть місце в кутку, створеному капітальними стінами.
- Тримайтесь подалі від стін, огорож, стовпів. Не входьте в приміщення – поштовхи можуть повторитись.
- Надайте першу допомогу потерпілим.
- Забороняється користуватись ліфтом, стрибати з верхніх поверхів, запалювати сірники, свічки.

ДІЇ ПІД ЧАС УРАГАНІВ, БУРЕВІЇВ, СМЕРЧІВ

- Закрийте вікна, двері, дахові приміщення.
- Заберіть з балконів та лоджій усе, що може бути скинутим ураганом.
- Вимкніть газ, погасіть вогонь в печі, підготуйте ліхтарі, свічки, лампи.
- Зробіть запас води, продуктів. Тримайте ввімкненими телевізор, радіоприймач.
- Сховайтесь в укритті, підвалі.
- Вдома займіть внутрішню кімнату – подалі від вікон.
- На відкритій місцевості сховайтесь у канаві, ямі, балці: ляжте на дно і щільно притисніться до землі.

ДІЇ ПІД ЧАС ЛІСОВИХ ПОЖЕЖ

- Захлюстування кромки пожежі – самий простий і достатньо ефективний спосіб гасіння.
- Не допускайте збільшення площі осередку пожежі. Закидайте вогонь пухким ґрунтом.
- Для зупинки розповсюдження вогню зробіть земляні смуги.
- У разі наближення вогню до населеного пункту евакуйуйтеся.
- Виводити і вивозити людей слід в напрямі, перпендикулярному розповсюдженню вогню.
- В екстремальних випадках виходьте не тільки дорогами, але і вздовж річок, струмків і безпосередньо по воді.

ДІЇ ПІД ЧАС СНІГОВИХ ЗАНОСІВ

- Зробіть запас води, продуктів і палива. Тримайте постійно ввімкненими радіоприймач, телевізор.
- Приготуйте аварійне освітлення (ліхтарі, свічки).
- Якщо буревій застав вас у дорозі, подайте сигнал про допомогу – повісьте на жердину (антену) яскраву тканину. Час від часу прогрівайте машину.
- Після буревію візьміть участь у розчищенні доріг і вулиць від заносів.

- В місцях можливого сходження снігових лавин уважно слідкуйте за попереджувальними знаками.
- Надайте першу допомогу потерпілим від обмороження:
 1. Зробіть ванну з водою кімнатної температури для ураженої ділянки.
 2. Зробіть легкий масаж чистими руками уражених ділянок до їх зігрівання.
 3. Накладіть пов'язку з використанням борної мазі або вазеліну.
 4. Вкладіть потерпілого в теплу постіль.
 5. Дайте випити теплих напоїв (чай, каву).

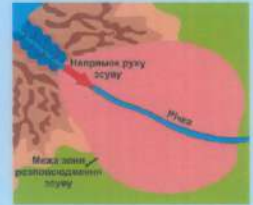
ЗСУВИ, ПОВЕНІ, ІНФЕКЦІЙНІ ЗАХВОРЮВАННЯ

ПОРЯДОК ДІЙ ПІД ЧАС ВИНИКНЕННЯ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

ДІЇ ПІД ЧАС ЗСУВІВ, ОБВАЛІВ

- Спостерігайте за оточуючим середовищем, поведінкою тварин, слідкуйте за дощами. Не пропускайте перших проявів початку зсуву.
- При появі ознак зсуву повідомте органи місцевого самоврядування та органи з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення. Ознакою зсуву є заклинювання дверей та вікон будівель, просочування води на зсувонебезпечних схилах та зміщення ґрунту.
- Отримавши інформацію про надзвичайний стан, негайно вийдіть за межі зони розповсюдження зсуву.
- Швидко евакуюйте людей, тварин і матеріальні цінності.
- Під час зсуву не заходьте в приміщення, не наближайтесь до будівель, знаходьтеся подалі від району зміщення ґрунту. Виходьте на височину.
- Людині, що опинилась у селєвому потоці, допоможіть усіма наявними засобами, виводьте її в напрямку руху маси з поступовим наближенням до краю.

ДІЇ ПІД ЧАС ПОВЕНЕЙ

- Вимкніть газ, електрику, нагрівальні прилади.
- Візьміть документи, гроші, цінності та найнеобхідніші речі.
- Підніміться на верхні поверхи, перенесіть продукти харчування, цінні речі, одяг, взуття. Приготуйте наявні плавзасоби.
- Евакуюйтесь з небезпечних районів. У першу чергу із зони затоплення необхідно вивести дітей, інвалідів та людей похилого віку.
- За можливості надайте термінову допомогу людям, що опинились у воді.

ДІЇ ПРИ ІНФЕКЦІЙНИХ ЗАХВОРЮВАННЯХ

При виникненні вогнища інфекційного захворювання вводиться карантин або обсервація.

- При виявленні перших ознак захворювання негайно викличте лікаря та ізолюйте хворого.
- Носіть ватно-марлеві пов'язки. Обмежте контакти з людьми.
- Перед виходом з приміщення надягайте індивідуальні засоби захисту органів дихання і шкіри; перед входом з вулиці в житлове приміщення взуття і верхній одяг залишайте зовні до обробки їх дезінфікуючими розчинами.
- Воду беріть тільки з водогонів або з незаражених, перевірених медичною службою вододжерел. Всі продукти зберігайте в щільно закритій тарі, перед вживанням воду і молоко кип'ятіть, сирі овочі і фрукти обмивайте крутим окропом.
- Підвищіть стійкість організму до збудників інфекцій за допомогою запобіжних щеплень і лікарських препаратів.
- Приймайте антибіотики, сульфаніламідів і бактеріофаги.
- Суворо виконуйте встановлені в осередку інфекційних захворювань режим і правила поведінки, вимоги медичної служби.

